

УДК 378.4

Коробко О.В.¹, Троян Ю.І.², Сторчак А.С.³

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² асист. НУ «Запорізька політехніка»

³ студ. гр. УФКС-311 НУ «Запорізька політехніка»

ВПЛИВ НЕГАТИВНИХ ЯВИЩ НА СТАБІЛЬНІСТЬ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ «ЛЮДИНА – СЕРЕДОВИЩЕ ПЕРЕБУВАННЯ»

Стрімкий технологічний розвиток людської цивілізації завдає значних кардинальних змін природним умовам існування самої людини. Вже кілька десятків років екологи попереджали і продовжують попереджати про виникнення проблеми порушення екологічної рівноваги на нашій планеті. Ці порушення, накопичуючись поволі, непомітно, здавалось би економічно виправданими господарськими акціями людини, все ж, в найближчому майбутньому загрожують катастрофою.

Напруга екологічної кризи зростає також через збільшення чисельності людей. За оцінками ООН, до 2025 р. в світі буде налічуватися 93 міста з населенням понад 5 млн осіб. Такі поселення визначають особливі умови формування людини, відірваної від природних умов. За таких умов людина явно урбанізується, а її ставлення до самої природи стає все більш відчуженим. Ця відчуженість сприяє тому, що людина постійно «нарощує»

свій вплив на природу, переслідує її з метою отримання їжі, природної сировини, роботи, яка дає засоби до існування.

Через невідповідність зростаючої чисельності людей і родючості землі вже сьогодні багатомільйонне населення величезних територій хронічно голодує. За даними ЮНЕСКО, голодують діти багатьох країн. У світі половина дітей у віці до шести років недоїдає. Від сильної або часткової нестачі в раціоні протеїну насамперед страждають діти трьох континентів: Латинської Америки, Африки та Азії. Результатом голодування стає підвищена дитяча смертність. Крім того, протеїновий голод приводить дітей до так званого загального маразму, який виражається в повній апатії і нерухомості дитини, втрати контакту із зовнішнім світом.

Складовою частиною атмосфери у більшості великих міст є смок, який призводить до розвитку анемії, легеневих захворювань тощо. Аварії на атомних електростанціях, в свою чергу, призводять до порушення функції щитовидної залози. Урбанізація призводить до надсильних навантажень на психіку людини. Порушуючи екологічні закони, що визначають стійке функціонування всіх ланок біосфери, людина відчужується від необхідності враховувати ці закони і оберігати природу. В результаті, свідомо чи несвідомо, проблема збереження біосфери переходить у категорію другорядних.

При всій розумності у ставленні до теоретичного розуміння буття людина реально споживає природу з егоїзмом дитини. Людина по відношенню до природи стала джерелом агресії: вона розвинула у собі три принципи ставлення до природи: «взяти», «знехтувати», «забути», які демонструють собою повне відчуження від природи. Природа була першим і єдиним джерелом пізнання для людини. Весь простір образно-знакових систем заповнюють предмети і явища природи. Важко перелічити всі науки, які спрямовані на осягнення природи, тому що початкові науки народжують дочірні, потім вони знову диференціюються.

Наука – найважливіший елемент духовної культури, вища форма людських знань. Наука прагне систематизувати факти, встановлювати закономірності розвитку матерії природи, класифікувати природу. Особливе значення для розвитку науки набувають знакові системи, спеціальна мова, який кожна наука будує по своїх підставах. Мова науки, або тезаурус, являє собою систему понять, яка відображає основне бачення предмета науки, панівні в науці теорії. Тому науку можна представити як систему понять про явища і закони природи, а також людського буття. Пізнання природи має дві мети: 1) розкриття сутності явищ природи, пізнання їх законів і передбачення на їх основі нових явищ; 2) можливості використання на практиці пізнаних законів природи.

Завдяки наукам людина стала будувати свої відносини з природою як суб'єкт з об'єктом. Людина закріпила себе як суб'єкт, а природу – в якості об'єкта. Але для гармонійного існування людини в природі необхідно не тільки вміти відчужуватися від неї, а й зберегти здатність ідентифікуватися з нею. Збереження здатності ставитися до предметів природи як «значимого» має принципове значення для розвитку людського духу. Людина, перебуваючи наодинці з природою, може відчувати особливе почуття єднання з нею. Звичайно, людина не може звільнитися від культурного набуття надбання знакових систем, але, ідентифікуючись з природою через її споглядання, через розчинення в ній, людина може сприйняти природу в ореолі різноманітних смислів («Природа – джерело життя», «Людина – частина природи», «Природа – джерело поезії» та ін.). Ставлення до природи як до об'єкта – підстава до відчуження від неї; ставлення до природи як до суб'єкта – підстава до ідентифікації з нею.

Природна реальність існує і відкривається людині в контексті її свідомості. Будучи початковою умовою існування людини, природа приймає на себе різноманітні функції, які приписуються їй людьми. Розширення значень природи у самосвідомості людини – основа її розвитку як природного і соціального існування. Про це не можна забувати при організації умов виховання та розвитку особистості.